

Birlikten...

**TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI
Av. Eralp ÖZGEN'in
"ULUSLARARASI ANAYASA HUKUKU KURULTAYI"NI
AÇIŞ KONUŞMASI**

Av. Dr. Eralp ÖZGEN (*)

Sayın Cumhurbaşkanım,

Değerli konuklar, sayın izleyenler, yazılı ve görsel basınımızın sayın temsilcileri; Türkiye Barolar Birliği'nce düzenlenen "Uluslararası Anayasa Hukuku Kurultayı" açılış törenine katılmanız nedeni ile hepimize teşekkürlerimi ve içten saygılarımı sunuyorum.

Ülkemizin hukuk ve yargı alanında sorunları çoktur. Çeşitli konuşmalarımızda vurguladığımız üzere, yargı bağımsızlığının tam olarak sağlanamamış olması, devletin temelini teşkil eden adalet işlerine yeterli bütçe olanaklarının tanınmaması ve bunun sonucu ortaya çıkan büyük aksaklıklar, "sav-savunma-karar" üçlüsünden oluşan yargılama makamında "savunmayı" dışlayan bir anlayışın sonucu olan İçişleri, Adalet ve Sağlık Bakanlıklarınca hazırlanmış ve cezaevine girişleri düzenleyen üçlü protokol, devletin kendisini savunma durumunda olan kamu avukatlarının sorunlarına olumsuz yaklaşımı ve bunlara ilave olarak son birkaç ay içinde ortaya

(*) T.B.B. Başkanı

çıkıp geniş çaplı tartışmalara neden olan af yasası, cezaevleri operasyonu ve hayat standardı esasının yeniden kabulü konuları, söz konusu sorunların sadece bir kaçını teşkil etmektedir. Ben bugünkü açış konuşmamda bu konular üzerinde durmayacağım. Çünkü, çağımızda modern bir devletin yapısı Anayasa temeli üzerine kurulur. Anayasalar, temel hak ve özgürlüklerin güvencesini oluştururlar. Bu nedenlerle, bugün başlayan Kurultayımızın da ana temasını oluşturan Anayasa konusu üzerinde durmakla yetineceğim.

Basından öğrendiğimize göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Anayasamızın bazı maddelerinin değiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ancak inanıyoruz ki, yürürlükteki Anayasa'nın bazı maddelerinin değiştirilmesi, onu çağdaş sosyal ve hukuksal değerlerle uyum haline getiremeyecek; temel hak ve özgürlüklerin güvencesini sağlama açısından yeterli bir çalışma olmayacaktır. 1982 Anayasasının Danışma Meclisi'nde kabul edilerek bir tasarı olarak Milli Güvenlik Konseyi'ne sunulduğu günlerde 2 ve 3 Ekim 1982 tarihlerinde Türkiye Barolar Birliği'nin Olağanüstü Genel Kurul toplantısı yapılmış ve o tarihlerde henüz taslak niteliğinde olan Anayasa tartışılmıştır. Genel Kurul tarafından kabul edilen raporun daha başında Ana ilkeler başlığı altında "...onurlu bir varlık olan insanın, devletin bile el uzatamayacağı bazı özgürlüklerin ve dokunulmazlıkların sağladığı bir toplum yaşamında mutlu olabileceği, devletin varlık nedeninin de kişinin özgürlük ve güvenliğinden geçen mutluluğunu sağlamaktan ibaret olduğu" belirtildikten ve bu düşüncenin tüm uygar dünyaca benimsenmiş ortak bir inanç olduğu vurgulandıktan sonra şöyle denilmiştir: "Bu görüşten hareket etmeyen, kişiyi amaç değil araç, devleti ise amaç sayan devlet felsefesi ve ona dayanan bir anayasal düzen.... topluma sadece açık ya da kapalı dikta rejimi getirir."

Türkiye Barolar Birliği'nin sözü edilen Olağanüstü Genel Kurulunda kabul edilen raporda, Anayasa tasarısının yüzyıllardır uygar dünyaca benimsenmiş bir çok özgürlüğü çok aşırı biçimde sınırlandıran, özgürlüklerin tamamen ortadan kaldırılmasına karşı gü-

vence niteliğinde olan "öze dokunmama" kuralının da kabul edilmediği, özgürlüklerin ve dokunulmazlıkların son güvencesi olan yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesinin de yok edilerek, özgürlükçü hukuk devleti modelinden açıkça uzaklaşıldığı belirtilmiş; Ekonomik ve Sosyal Haklar Bölümündeki hükümlerin Sendika Kurma Özgürlüğü'nü, Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Hakları'nı iyice kısıtladığı ve böylece Sosyal Devlet İlkesinin, çeşitli somut hükümlerin getirdiği sınırlamalar ve yasaklamalarla yalnız kağıt üzerinde bir kavram düzeyine düşürüldüğü vurgulanmıştır. Aynı Genel Kurul kararında "Atatürk'ün yalnız çağdaş uygarlık doğrultusunda hızlı atılımları gerçekleştirmek için değil aynı zamanda demokrasinin ön koşulu saydığı için bağlandığı laiklik ilkesinden sapılmıştır. Böylece hür düşünceli kuşaklar yaratma amacı terk edilmiş, Atatürk devrimlerine karşıt oluşumların tohumları atılmıştır" denilmek sureti ile, günümüzdeki gelişmeler, daha o günlerden teşhis edilmiştir. Sözünü ettiği Genel Kurul kararında, bazı temel hak ve özgürlüklerde kısma nedeni olarak "suç işlenmesini önlemek"den söz edildiğini; bunun yanlış olduğu, hukuk devletinde suç işlendikten sonra faile yetkili mercilerin gerekli cezayı verecekleri, bu nedenle "belki suç işlenir" düşüncesi ile özgürlüklerin kısılması yoluna gidilmeyeceği, tasarıdaki sınırlamalarla çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin gerçekleştirilemeyeceği açıklandıktan sonra "Sonuç" olarak şu hususlar vurgulanmıştır: "Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu Danışma Meclisince kabul edilerek, Milli Güvenlik Konseyine sunulan tasarımı getirdiği kurum ve düzenlemelerle halkın oyuna inanmayan ve genel olarak seçimi önemsemeyen, çoğulcu demokrasiye ve çağımızın tüm sosyal ve hukuksal değerlerine ters düşen, Türk toplumu çok gerilere ve çeşitli bunalımlara sürükleyebilecek nitelikte bulmaktadır. Bu haliyle Tasarımın düzeltilemeyecek bir öneri olduğu ve yeni baştan kaleme alınması gerektiği görüş ve inancındadır."

Görüldüğü üzere Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu, bugün 17 yılı aşkın bir süre uygulandıktan sonra Anayasa hakkında kamuoyunun vardığı sonuçları, daha Tasarı halinde iken görmüş ve vurgulamıştır.

İşte bu nedenlerle, 1982 Anayasa'sında bazı değişikliklerle düzen ve çağdaş bir Anayasa'ya kavuşmak olanaksızdır. Bu nedenle bazı maddelerde değişiklikler yapmak yerine, yepyeni bir Anayasa yapmak durumundadır bugün ülkemiz. Yeni yapılacak Anayasa'nın kuramsal ve bilimsel temellerini tartışmak ve belirlemek amacı ile bu Kurultayı düzenledik. Bu kurultayda yapılacak tartışmaların sonucuna göre yeni bir Anayasa taslağı hazırlamak üzere de Birliğimiz, çeşitli Üniversitelerdeki öğretim üyeleri ile avukatlardan oluşan bir komisyon kurmuştur. Komisyonda görev kabul ederek çalışmalara katılan değerli öğretim üyeleri ile avukatlara huzurunuzda bir kez daha teşekkür ederim.

Böyle bir Kurultay'ın düzenlenmesi, takdir edeceğimiz üzere katkıda bulunacak kuruluşların bulunmasına bağlıdır. Bu Kurultayı toplayabilmemize katkıları ile olanak sağlayan ve böylece ülkemizde yapılması arzu olunan yeni ve sivil Anayasa'nın kuramsal temellerinin saptanmasını sağlayan Nurol Holding'e, Vakıflar Bankası'na, Halkbankası'na ve Rekabet Kurumu'na gönülden teşekkür ederim.

Beni dinlediğiniz için teşekkür eder, hepinize saygılar sunarım.